

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 sierpnia 2018 r.

Pozycja 133

POSTANOWIENIE z dnia 14 czerwca 2018 r. Sygn. akt Ts 153/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej MKS Sp. z o.o. z siedzibą w T. w sprawie zgodności:

- 1) art. 123 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 398²³ § 2 zdanie drugie ustawy powołanej w punkcie 1 z art. 45 ust. 1 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 10 sierpnia 2017 r. (data nadania) MKS Sp. z o.o. z siedzibą w T. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 123 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz że art. 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c. jest niezgodny z art. 45 ust. 1 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą.

Skarżąca wystąpiła z wnioskiem do Sądu Rejonowego w T. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej. Sąd ustanowił pełnomocnika z urzędu, a Okręgowa Izba Radców Prawnych wyznaczyła radcę prawnego, który sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej. Skarżąca 31 grudnia 2016 r. wystąpiła do Sądu Rejonowego w T. o odrzucenie kandydatury wskazanego pełnomocnika i zwrócenie się o wyznaczenie nowego kandydata na pełnomocnika oraz zmianę pełnomocnika. Sąd postanowieniem z 22 lutego 2017 r. (...) oddalił wnioski skarżącej. Następnie Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w T. postanowieniem z 28 lutego 2017 r. oddalił wniosek skarżącej o ustanowienie pełnomocnika w celu wniesienia w sprawie skargi konstytucyjnej zgodnej z wnioskiem strony. Skarżąca wniosła skargę do sądu na to postanowienie

do Sądu Rejonowego w Tychach, który postanowieniem 4 kwietnia 2017 r. postanowił utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

2. Zdaniem skarżącej referendarz sądowy, odmawiając ustanowienia pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej, działał na podstawie art. 123 § 2 k.p.c., który przyznając referendarzom sądowym uprawnienie do orzekania w sprawach ustanawiania pełnomocników z urzędu, narusza Konstytucję. W opinii skarżącej referendarz sądowy, korzystając z tego uprawnienia, dokonuje czynności z zakresu wymiaru sprawiedliwości, które zastrzeżone są wyłącznie dla niezawisłego sądu. Skarżąca zwraca ponadto uwagę, że sąd, wydając postanowienie z 4 kwietnia 2017 r. działał jako sąd II instancji, zgodnie z art. 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c. W ten sposób, zdaniem skarżącej, została naruszona konstytucyjna zasada dwuinstancyjności rozumiana jako prawo do rozpoznania środka odwoławczego przez sąd nadrzędny nad sądem, który wydał orzeczenie w I instancji.

3. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 26 października 2017 r. pełnomocnik skarżącej został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi konstytucyjnej polegającego m.in. na: precyzyjnym wskazaniu, jakie prawa lub wolności skarżącej, wynikające z art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 Konstytucji, zostały naruszone oraz dokładnym wyjaśnieniu, w jaki sposób zaskarżone przepisy naruszają prawa podmiotowe wynikające ze wskazanych w *petitum* skargi konstytucyjnej wzorców kontroli.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 u.o.t.p. TK.

2. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznej oceny.

2.1. Skargę sporządził radca prawny – pełnomocnik z urzędu – ustanowiony przez sąd w celu udzielenia pomocy prawnej w zakresie zamiaru wniesienia przez wnioskującą skargi konstytucyjnej w związku z postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z 4 kwietnia 2017 r. (...) utrzymującym w mocy postanowienie referendarza sądowego z 28 lutego 2017 r. (...).

2.2. Skarżąca wyczerpała przysługującą jej drogę prawną, ponieważ postanowienie Sądu Rejonowego w T. z 4 kwietnia 2017 r. (...) jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwyczajne środki zaskarżenia.

2.3. Skarżąca dochowała trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, gdyż powyższe orzeczenie, wraz z uzasadnieniem, zostało jej doręczone 10 kwietnia 2017 r. Od tej daty rozpoczął bieg trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej. Termin ten uległ zawieszeniu 4 maja 2017 r., czyli w dniu złożenia przez skarżącą wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej (trwał 24 dni). Po wydaniu przez sąd 13 maja 2017 r. postanowienia o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu, Okręgowa Izba Radców Prawnych w K. w piśmie

z 2 czerwca 2017 r. wyznaczyła imiennie pełnomocnika do sporządzenia skargi konstytucyjnej. Pismo to pełnomocnik skarżącej otrzymał 8 czerwca 2017 r. Rozpoczęcie dalszego biegu trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej nastąpiło 9 czerwca 2017 r. Do jego upływu pozostało 66 dni, czyli termin do wniesienia skargi konstytucyjnej upływał 13 sierpnia 2017 r. natomiast skarga została wniesiona do Trybunału 10 sierpnia 2017 r. (data nadania).

2.4. Przedmiotem skargi jest art. 123 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) w brzmieniu: „Postanowienie o ustanowieniu albo odmowie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego może wydać także referendarz sądowy” –zakwestionowany w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji, oraz art. 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c. w brzmieniu: „Sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego, jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu” – zakwestionowany w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

2.5. Trybunał stwierdza, że kwestionowane w skardze konstytucyjnej przepisy były podstawą prawną rozstrzygnięć, w których orzeczono o prawach skarżącej. Na podstawie art. 123 § 2 k.p.c. referendarz sądowy wydał postanowienie oddalające wniosek skarżącej o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, które zostało zaskarżone. Następnie Sąd Rejonowy w T. na podstawie art. 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

2.6. Pismem procesowym z 14 listopada 2018 r. skarżąca uzupełniła braki formalne, do których uzupełnienia została wezwana zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 26 października 2017 r. Skarżąca nadesłała niezbędne dokumenty oraz wskazała, że art. 123 § 2 k.p.c. narusza, wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji, prawo do rozpatrzenia sprawy przez niezawisły sąd, ponieważ na podstawie tego przepisu referendarz sądowy wykonuje czynności zastrzeżone dla niezawisłego sądu samemu nie będąc niezawisłym i niezależnym. Natomiast art. 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c. narusza, zdaniem skarżącej, wynikające z art. 176 ust. 1 oraz wywodzone z art. 45 ust. 1 Konstytucji prawo do dwuinstancyjnego postępowania sądowego. W ocenie skarżącej przepis ten uniemożliwia rozpoznanie skargi na postanowienie referendarza sądowego przez sąd nadrzędny nad sądem, który wydał orzeczenie w I instancji. W sytuacji, w której referendarz sądowy odmawia ustanowienia pełnomocnika z urzędu, tryb odwoławczy jest w ten sposób ukształtowany, że sprawa jest rozpoznawana w dwóch instancjach przez ten sam sąd.

3. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia wymagania formalne wynikające z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 53 i art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, co uzasadnia nadanie jej dalszego biegu.

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.